

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iosephvs hoc est, Sanctissimi Educatoris Christi Dom.
Deiq. nostri in Terris apparentis, ac Æternæ Virginis
Mariæ Sponsi Vitæ Historia**

Stengel, Carl

Monaci, MDCXVI.

Cap. V. D. Iosephus comes itineris ad Elisabetham.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42004

Lucae historiã, sexto mense post
conceptionem Elisabeth, in eius
domum abiisse B. Virginem, &
in eadem etiam quasi tribus mē-
sibus permansisse; certè cum
præter omnes hos dies, quidam
alij fuerint intermedij, quibus
B. Virgo & ad iter se præparauit,
& illud confecit, facilè, omnibus
benè computatis, potuerunt no-
uem integri menses compleri,
antequam Virgo à Zachariæ do-

mo discederet. *Intemerata ergo Verba li-
Virgo valedicens cognatae suæ, redit in- belli Ros.
de domum versus postridiè circumcisio- sine Psalt.
nis pueri, ut videtur; & hac die Ec- B.M. Virg.*
clesia celebrat festum Visitationis.

D. Iosephus sponsam gravidam aduer-
tent, eius dimittendæ consilium captat,
sed ab Angelo confortatus uxo-
rem ducit.

C A P V T V.

G 2 Sex

et, &
iorem
Ratio
fraga-
er ali-
tham
ocum
arfore
ta, nec
, quo-
d Ma-
n per-
s, quo
& mi-
è dis-
us le-
: imò
lut de
Susce-
o, &
officio.
amen-
tuse-
uang.
Lucz

SEX iam menses transierant à desponsatione Virginis cum Iosepho, tres verò à conceptu filij Dei, & tempus aderat, vt Iosephus nuptias cum sponsa de more solenniter celebraret. *Non- dum enim conuenerant, nondum simul habitabant, ille in suâ, & illa adhuc in suâ domo manebat. Eam cum sæpius ac familiarius inuiseret, ex vteri tumore grauidam apprehendit, certus nullum sibi cū eâ connubialem intercessisse congressum. Quare anxius, ac sollicitus, eum pro insigni, quâ præditus erat iustitiâ ac pietate, nollet Virginem infamare, decreuit clanculum ab eâ diuerrere. Scio quidem grauissimos quosdam Patres in eam abiisse sententiâ, vt putarent, Iosephum verè dubitasse de Virginis castitate, imò & iudicasse adulterij ream esse, valdèq; excruciatū fuisse, quod illant*

*Eus. Emiss.
hom. in 1.
Matth.*

Cur Iosephus Mariam voluerit dimittere.

illam sic intueretur gravidam,
 quam certissimè sciebat se, ne-
 mente quidem attigisse; fuisse ta-
 men magnæ iustitiæ opus pati-
 enter illatam sibi iniuriam tulif-
 se absque reuelatione, & accusa-
 tione. Hi sunt in primis, Diuus
 Augustinus, qui scribens ad Ma-
 cedonium ait: *Ioseph, cui Virgo Ma-*
ria, Domini Mater, fuerat desponsata,
cum eam comperisset esse pregnantem,
cui se nouerat non esse commixtum, &
ob hoc, nihil aliud, quàm adulteram
credidisse, puniri tamen eam noluit;
nec approbator flagitij fuit. Idem de
 natali Domini: *Nescit (inquit) in-*
terea Ioseph Mariæ sponsus, quid cum
Maria ageret Angelus, subitoq; Ioseph
intuitu familiari, & licentiâ marita-
li aspicit Mariam coniugem suam; vi-
dit eam gressibus grauari, intellexit
Mariæ uterum gravidari, turbatur
Ioseph, homo iustus, quod Mariam quã
de Templo Domini acceperat, & non-

D. Aug. ep.
54. tom. 2.

Idem ser.
14. tom. 10.

dum cognouerat, & grauidam sentiebat, & quam non meruerat in coniugij honorem, iam haberet in confusione: secumq; diu aestuans disputat, dicens: unde hoc contigit, quid euenit? Non cognoui, non noui, non tetigi, non violavi, non grauidavi; heu, heu, quid contigit? Quid putas euenit? Per quem Maria sic cecidit? Quem sibi plusquam me adulantem inuenit? & infra: Quid ergo faciam? Quid agam? anxior, gemo, curro, consilium quaero, nec penitus inuenio: prodo adulterium, aut taceo propter opprobrium? Si prodidero, adulterio quidem non cōsentio, sed nauum crudelitatis incurro, quia secundum libri Moysi sententiam, lapidanda esse cognosco; si tacuero malum, consentio, & cum adulteris portionem meam pono. Quoniam ergo tacere malum est, adulterium prodere peius est, nec per me fiat homicidium, dimittam

*Idem hom. eam coniugio. hæc ille, qui similia
16. de Verb. tradit alibi. Subscribit eidem sen-
Dent. tentiæ*

sentia Iustinus martyr dicens: Iosephus etiam is, qui Mariæ sponsus erat, cum vellet sponsam suam principio ejcere, quod eam ex viro gravidatam esse existimaret, id est ex stupro, in visu, & somno ei præceptum est, ne uxorem suam repudiaret, cum ei dixisset Angelus, qui se ei patefecerat, ex Spiritu sancto esse id, quod in utero haberet. Adde D. Ambrosium dicentem: Quid præiudicat Mariæ, si cælestis consilij mysterium Ioseph non intelligit, & putavit, Virginem non esse, quia prægnantem viderat. Ac tandem ne in referendis Patrum testimoniis multus sim, eandem amplexi sunt sententiam Hilarius, Chrysostomus, Eutymius, Theophylactus, & Nicephorus.

Illud tamen, cui hæc sententia placuerit, advertere oportet, præcitatos Patres minimè cōcedere (cū id cum verbis Evangelij pugnare videatur) in illâ

¶ 5 falsa

Iust. dial.
cum Thimo-
phone.

D. Ambr.
de Instit.
Verg. c. 5.

Hilar. con.
I. in Mat. b.
Chry. ho 4.
in Mat. b.
Euthym.
& Theo-
phy. in c. 2.
Mat. b.
Niceph. 1.
cap. 2.

falsa existimatione, quam S. Iosephus habuit de B. Virginis integritate quidquam peccasse; tum quia, cum non agnosceret, nec agnoscere tunc teneretur mysterium Incarnationis, & videret uxorem suam prægnantem, certòq; nouisset, se nunquam attingisse illam, certè à temerarij iudicij maculâ liber erat, & immunis prorsus eius existimatio; tum quia forsan iudicauit illam fuisse grauidam, absq; eius tamen culpa, vt si per vim fuisset violata, cui delicto specialis in veteri Illâ lege erat pæna statuta.

Altera sententia.

Matth. 1.

Alij Patres in oppositam è diametro sententiã abeuntes, docuerunt B. Iosephum agnouisse altissimum Incarnationis mysterium, idq; significasse Euangelistam, cum dixit: *Inuenta est habens de spiritu sancto: iuuenta*, exponit D. Hieronymus, à *Ioseph, qui licentiã*

tiã

tiâ penè maritali omnia nouerat uxoris arcana: aiunt ergò illum, præ singulari suâ modestiâ ac humilitate, matris Dei consortio indignum se iudicantem, statuisse in animo suo illam dimittere, memorem illius, quod dictum est Moysi: *Ne appropies huc, solue calcamenta de pedibus tuis; locus enim, in quo stas, terra sancta est.* Certè Petrus simili humilitatis spiritu ductus, illam protulit vocem: *Exi à me Domine, quia peccator sum:* quibus etiam consonant verba illa humilia D. Ioannis Baptistæ: *Non sum dignus soluere corrigam calcamenti:* atque in huius figuram dicitur de Dauid: *Timuit introducere arcam Dei in domum suam:* præ magna enim sua humilitate dicebat: *quomodo ingredietur ad me arca Dei?* Amplexatus est hanc sententiâ in primis Origenes, dum ait: *Iustus erat & illa Virgo immaculata*

Exod. 3.

Luc. 5.

Ioan. 1.

2. Reg. 6.

Orig. in

Matth. 1.

lata

lata erat, sed ideo eam dimittere volebat, quoniam virtutem mysterij & sacramentum quoddam magnificum in eadem cognoscebat, cui approxima- re se indignum existimabat; ergo hu- milians se ante tantam, & tam ines- fabilem rem, querebat se longè facere. hæc ille. Cuius persimilia lego apud Basilium dicentem: Inuenta est gravida de Spiritu sancto: ambo in- uenit Ioseph, & conceptionem, & caus- sam: quod de Spiritu sancto: quapro- pter timens eiusmodi mulieris vir no- minari, clanculum ipsam dimittere voluit: non ausus publicare, quomodo res ipsius haberent: cum autem esset ius- tus, asecutus est mysteriorum reuelationem: nam, dum hæc ipsa animo ver- saret, angelus Domini apparuit ipsi per somnium dicens: Ne timeas accipere Mariam uxorem tuam; nec illud co- gita, quod suspicionibus absurdis ob- umbrabis peccatum: justus enim ap- pellatus es: non est viri iusti iniquita-

D. Basil.
hom. 25.

tes silentio contegere; ne timeas accipere Mariam coniugem tuam; ostendit, quod non moleste tulit, neque fastidivit, sed timuit ipsam, veluti spiritu sancto repletam: & illa verba Angeli: *Noli timere accipere Mariam coniugem tuam*: idem sanctus Doctor ostendit, quod Virginem Iosephus non sit abominatus, nec moleste tuletit, sed quod eam metuere, ut Spiritu sancto plenam: hæc ille. Quibus non possum, egregia D. Bernardi verba, etsi permulta, non subiungere; ait enim: *Quare voluit dimittere eam?* Bern. ser. *Accipe & in hoc, non meam, sed Patrum sententiam. Propter hoc Iosephus voluit dimittere eam, propter quod & Petrus Dominum à se repellebat dicēs: Exi à me, Domine, quia homo peccator sum: propter quod & Centurio à domo suâ illum prohibebat, cum diceret: Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum; ita ergo, & Iosephus indignum*

Bern. ser.

super Mis-

sus est.

Matth. x.

Luc. 9.

Matth. 8.

indignum & peccatorem se reputans,
dicebat intra se, à tali & à tanta non
debere sibi ultra familiare præberi cor-
tubernium, cuius supra se mirabilem
expauescebat dignitatem: videbat, &
horrebat diuinæ presentia certissimum
gestantem insigne, & quia mysterium
penetrare non poterat, volebat dimit-
tere eam. Expauit Petrus potentia
magnitudinem; expauit Centurio præ-
sentia maiestatem; exhorruit nimirum
& Ioseph, sicut homo, huius tanti mi-
raculi nouitatem, mysterij profundita-
tem, & ideo occultè voluit dimittere
eam. Miraris, quod Ioseph prægnantis
se se consortio Virginis iudicabat indi-
gnum, dum audias, & sanctam Eli-
sabeth eius non posse ferre presentiam,
nisi cum tremore quidem, & reueren-
tia? ait namque; unde hoc mihi, ut
veniat mater Domini mei ad me? Ideo
itaq; voluit dimittere eam. sed quare
occultè, & non palam? ne fortè di-
uortij causa inquireretur, exigeretur

ratio:

ratio. quid enim vir iustus responderet populo durae cervicis, populo non credenti & contradicenti? si diceret, quod sentiebat, quod de illius puritate comprobauerat, nonne mox increduli, & crudeles Iudaei subsannarent illum, lapidarent illam? quando namque veritati crederent tacenti in utero, quam postea contempserunt clamantem in templo? quid facerent, necdum apparenti, cui postmodum impias manus iniecerunt etiam miraculis coruscanti? merito ergo vir iustus, ne aut mentiri, aut difamare cogeretur innoxia, voluit occulte dimittere eam. Hanc eadem opinionem sequutus Cancellarius Parisiensis tomo quarto in epistola, quam de institutione festi D. Iosephi scripsit, ait: Deiparentem, antequam ad Elisabetham inuisendam abiret, stupendum incarnationis mysterium charissimo sponso aperuisse; obstupuisse vero (ut par erat) Iosephum, & de-

CON-

*Viguer. in
Theol. in-
stit. c. 20.
§. 9.*

*Theoph. in
locum hęc
Matth.
Richard.
ibid.
Eggius 16.
Salm. 10. 2.
tract 3.
S. Brigit
l. 7. c. 25.*

coniuge dimittendâ, quod illius
convictu esset indignus, cogi-
tasse. Et Viguerius tradit, sancti-
tatis splendorem effulgentem
post Christi conceptionem in
integerrimæ Virginis vultu, in
admirationem Iosephum rapu-
isse. & paulò post: tanquam in-
dignum ab eius consortio se vo-
luisse sequestrare.

Tandem horum Patrum sen-
tentia subscribunt alij grauissi-
mi Doctores, Theophylactus,
Richardus de S. Victore, Eggius,
& Salmeron, fauetq; illi insigne
testimonium ex reuelatione san-
ctæ Brigittæ factâ, cuius verba
sunt hæc: *Postquam consensi nuncio
Dei, Ioseph videns uterum meum vir-
tute spiritus sancti intumescere, expa-
uit vehementer, non suspicatus contra
me aliquid sinistrum, sed recordatus
dicta Prophetarum prænunciantium,
filium Dei nasciturum de Virgine, re-
putabam*

reputabat se indignum tali seruire ma-
tri, donec Angelus in somnis praecepit
sibi non timere, sed cum charitate mi-
hi ministrare.

Inter extremas has sententias Tertia sen-
tiam adductas, media via proba- tentia.
bilior censi potest; nimirum,
B. Iosephum, cum vxorem praë-
gnantem vidisset, non existi-
masse quidquam mali de B. Vir-
gine, sed nec quidquam boni, sed
summâ perplexitate cruciatum
viriliter suspendisse iudicium, il-
lud Ecclesiastici in memoriam
reuocâs: *Deprime cor tuum, & sus- Eccl. s. 20.*
cipe verba intellectus, & ne festines in
tempore obductionis: non desunt
grauissimi Patres, qui huic sen-
tentiaë adhaereant; nam in primis
Chrysostomus, vel quicumq; ali-
us est auctor imperfecti operis, *Auct. im-
perf. hom.*
ait: quod cum variaë cogitatio- *1. Matth.*
nes in Iosephino pectore, velut
duello mirando præliarentur:

H nam

nam grauiditas adulteriũ reddebat, sanctitas verò Virginis illud explodebat; vterus intumescens turpitudinem suadebat, at castitas Mariæ Iosepho satis perspecta, violatam eius virginitatē non patiebatur credere; sensus vrgebat, aliquid turpe ibi adesse, at ratio pugnabat, sanctitati Virginis magis fidendum, quàm vteri tumori credendum; cum (inquam) Ioseph varijs his cogitationum fluctibus huc & illuc ageretur, *tanquam vir iustus*, inquit Chrysoctomus, (*ô inestimabilis Mariæ laus*) magis credebat castitati eius, quàm vtero intumescenti; plus gratia, quàm natura conceptionem manifestè videbat, & fornicationem suspicari non poterat; possibilis credidit, mulierem sine viro posse concipere, quàm Mariam posse peccare; reddens autem rationem, quare nihil mali suspicatus fuerit Iosepho

Ibidem.

Ioseph, ait: quoniam audito verborum
 Mariae, & consideratio vitæ eius mala
 suspicari de eâ non sinebat Ioseph; con-
 sideratio autem conceptionis eius non
 permittebat eum ad plenum bona æ-
 stimare de eâ; & sic animus eius inter
 utrasq; partes fluctuabat, & tenere
 eam timebat, & tradere eam non au-
 debat, propter hoc necessaria fuit ei re-
 velatio divina: hæc ille.

Adstipulatur eidem sententiæ
 D. Hieronymus, dum opinatur,
 Iosephum nihil mali suspicatum
 fuisse de B. Virgine, sed latuisse
 illum tunc mysterium Incarna-
 tionis, & in admirationem rap-
 tum, suspendisse iudicium. Ver-
 ba Hieronymi sunt hæc: Hoc testi-
 monium Mariæ est, quod Ioseph sciens
 illius castitatem, & admirans, quod

viderat, celat silentio, cuius mysteri-
 um nesciebat: subscribit eidem

Haymo, dum in Vigilia Natiui-
 tatis ait: Cur dimittere eam voluit?

Hay. in Vi-
 gil. Natiui-
 Dom. in
 par. hyem.
 sub initio.

ideo scilicet, quia nec totum sciuit, nec totum ignorauit. Nouerat in utero habentem non de carnali concubitu, sed spiritali virtute; de quo vero spiritu conceperit, ignorabat, quod ei aperitur, quasi nescienti de spiritu, dum induit,

Gloss. ord.

in c. l. Mat

sancto. Glossa ordinaria ait: Sciebat illam esse inculpabilem, sed unde, vel quid esset, ignorabat, & ideo mediam elegit viam effugiendi, ut neque innocentem proderet, neque rei incognite consentiendo, se reum faceret coram Deo. Vera virtus est, cum nec pietas sine iustitia, nec sine pietate iustitia, que separata ab inuicem dilabuntur. Fauentque ei sententia non parum verba Matthæi: *Hæc eo cogitante,*

Matth. l.

Ecce Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph: ex quibus non obscure colligitur, quod nondum deliberauerat, nec determinate iudicauerat, Virginem quidpiam turpè commisisse, sed tantum apud se varijs cogitationibus agi-

tari

rari, variasq; rationes hinc, & inde emergentes attentā meditatione explorasse. In quo sanè prudenter se gerebat, dicente Ecclesiastico: *Vir in multis expertus, multa cogitabit: non solum autem in eo prudentem, sed virum prodigiosæ iustitiæ & bonitatis se ostentavit, cum sponsæ tamentē vterum, & ad sensum indubitata conceptus signa videns, neq; exostulavit ab vxore, nec questus est apud affines, nec zelotypiæ ardore excanduit, nec in ius sponfam vocavit, aut ad subeundam pœnam exposuit, sed æstus suos apud semetipsum pressit, tandem de diuortio cogitās, vt indicat Euangelista dicens: *oc-* *Matth. i.*
*culte voluit eam dimittere: hæsitans enim ob quasdam rationes, ad ulterium metuebat; ob alias rursum, ab hac cogitatione reuocabat, quòd exploratos haberet**

H 3 incul-

inculpatisimos vxoris mores; spiritumq; diuinum vndique se se prodere in ipsius oculis, gestu, incessu, & sermone, fieriq; posse non dubitabat, vt ex Deo, à quo necesse est pendeat omnis faminarum conceptus, vxor eius nouo modo concepisset; maximè quod non ignorabat vaticinium Isaia: *Ecce Virgo concipiet, & quod iam proximus erat aduētus Messia, iuxta Danielis computationem in suis hebdomadibus: metuens ergò, se diuinam maiestatem offensurum, si, aut seruaret, quàm adulteram timebat; aut traduceret cum infamiae periculo, quàm ex Deo concipere potuisse autumabat, nec voluit illam traducere, nec seruare, sed occultè dimittere. Quem autem modum in dimittendo illam decreuisset, non est vna omnium sententia; nam Rupertus & Ambulensis*

Isai. 7.

Quem
modum
seruare vo-
luerit Iose-
phus in di-
mittendâ
Mariâ.

bulensis, quos secutus est Simon de Cassia, fugam fuisse mediatum, sicut fecit David, aiunt; quod & factitarunt non pauci propter diuersos rerum euentus. Cornelius verò Iansenius ait: voluisse illam dimittere libello repudij dato, quem secreto, & non in publico dari potuisse existimat; nec infirmat hanc Cornelij sententiam, quod obiicit Abulensis non potuisse libellum repudij dari, nisi consummato matrimonio; tum quia verba legis, *Dent. 24.* nullum prorsus verbum habent de matrimonij consummatione; tum, quia si permissum erat eo tempore libellum repudij dare vxoribus infidelibus post consummatum matrimonium, & ablatam virginitatem, cur non etiam antè sine tanto detrimento dimitterentur? quia tamen existimo, libellum non potuisse dari

dari, nisi publicâ auctoritate, ut sic insipientibus fidem faceret, & ne quisque prout suo arbitrio libuisset, libellum daret; idcirco verisimilius censeo, Iosephum voluisse dimittere Virginem per fugam, non per libellum, alioquin volens non traducere, traduceret eam.

Respõde-
tur tacitæ
obiectioni

Illud tamen minimè silentio præteribo, quid secundum hanc mediâ sententiam, quam iuxta multorum Patrum auctoritatem veriolem censemus, dicendum sit ad obiectionem illam, quòd cum Iosephus comitatus fuerit Virginem vsque ad domû Zachariæ, non potuit Incarnationis mysterium ignorasse, cum palàm de illo collocutæ fuissent Maria & Elisabeth. Quidam recentiores interpretes, ut hanc difficultatem fugiant, fatentur Iosephum intemeratam Virgine non

non fuisse in illo itinere comita-
 tum; quod planè videtur sensif-
 se Lyranus, dum ait: *De licentiâ*
Ioseph abijt ad cognatam suam; ipsa au-
tem redeunte, videt Ioseph uterum eius
gravidum. Et Gratianus in vitâ S.
 Ioseph refert, eo tēpore occur-
 risse fabrile quoddâ opificium,
 quod recusare non potuit S. Io-
 seph, & ob hoc impedimentum
 non fuisse comitatum Virginem:
 sed quia in hanc sententiam mi-
 nimè gentium duci possum, pro-
 pter rationes, quas suprâ com-
 memoravi, facilius crediderim
 diuino cōsilio factum esse, quod
 ob aliquam rationem nobis ig-
 notam, quamvis Ioseph comita-
 tus fuerit B. Virginē, colloquio
 illi inter ipsam, & Elisabeth non
 adfuerit; vel si adfuit, diuinitus
 impeditum fuisse, ne mysterium
 Incarnationis agnosceret; sed
 quòd per Angelum postea ipsi

H s inno-

Lyra. sup.
l. c. Matth.

Iosephus
conforta-
tur ab An-
gelo.

innotuit, propter multiplices
fructus, qui ex perplexitate illâ
Iosephi percipi possunt.

*Eus. Emiss.
in 1. Matth
Aug. ser.
14. de nat.
Domini.
Druthm.
Et Haymo
in 1. Matth.
Christ. Ca-
str. hist.
Desp. c. 6.*

Dum igitur his cogitationibus
Iosephi animus valdè sollicitare-
tur, ecce Domini Angelus Gaba-
riel (vt volunt Eusebius Emis-
senus, D. Augustinus, Christia-
nus Druthmarus, Haymo, Chri-
stophorus de Castro) per somni-
um apparuit ei dicens: Ioseph
fili David, ne metuas celebrare
nuptias, & accipere Mariam tibi
in vxorem, nam fectus in illa con-
ceptus à Spiritu sancto profe-
ctus est: pariet autem filium, &
vocabis nomen eius IESVM, ipse
enim saluū faciet à peccatis po-
pulum suum. Excitatus Ioseph
à somno, fecit quod iniunxerat
ei Angelus Domini, & accepit in
vxorem sponsam suam cum affe-
ctu, dilectione, & omni diligentia do-
mesticos concernente (vt inquit D.

Balk-

Basiliius) pro uxore illam habuit, à
nuptialibus verò congressionibus absti-
nuit.

D. Basil.
orat. de
hum. Chrè-
sti genera-
tione.

D. Iosephus, Augusti edicto pariturus,
cum B. Virgine Bethlehemi
proficiscitur.

CAPUT VI.

SEmestre tempus effluxerat à
reditu MARIÆ è montanis,
nouem verò menses à conceptu
eiusdem, & salutatione per An-
gelum factâ; cum ecce Augustus
Cæsar, qui in summâ pace Ro-
manum Imperium tùm admini-
strabat, edicto promulgato vni-
uersis indiceret ditioni suæ sub-
iectis, vt in suâ quisque ciuitate,
vnde esset oriundus, nomen su-
um publicis tabulis describen-
dum profiteretur, designato
censu persoluendo. Fuit hæc de-
scriptio prima earum, quæ acci-
dis